

پیشوای صادق

انتشارات سیدجمال
۱۳۶۰

این کتاب، ابتدا در خرداد ۱۳۵۸ شمسی در قالب مجموعه یادداشت‌هایی از نویسنده، در روزنامه جمهوری اسلامی منتشر و سپس به صورت کتاب چاپ شد. عامل اصلی نگارش این کتاب، اصلاح برداشت‌های اشتباه درباره امام صادق (ع) است که گمان می‌کردند امام از اقدامات سیاسی پرهیز و با حاکمان وقت سازش کرده است. در این کتاب، با تبیین مفهوم امامت، به جایگاه و اقدامات امام صادق (ع) اشاره شده است.

گزارشی از حوزه علمیه مشهد

انتشارات کنگره
رضا(ع)
۱۳۶۵

این کتاب پیرامون تاریخ اجتماعی مشهد و به طور خاص حوزه علمیه آن است. جمع‌آوری و پیش‌نویس مطالب کتاب مربوط به دوران قبل از انقلاب اسلامی است. کتاب در واقع گزارشی از سابقه تاریخی حوزه علمیه مشهد است که در فصل‌های مختلف اول به بحث پیرامون شهر مشهد می‌پردازد و پس از آن به تأسیس حوزه علمیه این شهر، موقعیت جغرافیایی حوزه، وضعیت درسی، کتابخانه‌های حوزه اشاره می‌شود.

کتاب اصلی علم رجال

دفتر نشر فرهنگ
اسلامی
۱۳۶۹

بخش‌هایی از این کتاب ابتدا با عنوان «چهره رجالی شیخ طوسی» به پیشنهاد دانشکده الهیات مشهد برای ارائه به هزاره جهانی شیخ طوسی در سال ۱۳۴۸ نوشته شد اما به ستاد کنگره داده نشد و بعدها در میان «چهار کتاب اصلی علم رجال» منتشر شد. در این کتاب به مسائلی نظیر موضوع، تاریخچه و فایده علم رجال، آغاز و انگیزه تدوین هر یک از رشته‌های علم رجال پرداخته شده است.

سیره سیاسی معصوم

نگاهی به کتاب **انسان ۲۵۰ ساله** به مثابه عصاره نگرش سیاسی مقام معظم رهبری

هادی کشاورز نویسنده

می‌شود و تا سال ۲۶۰ قمری به مدت ۲۵۰ سال ادامه پیدا می‌کند و همه آنها در این سال‌ها به دنبال تشکیل حکومت اسلامی با اتکا به مبارزه سیاسی و بدون ورود به مبارزه مسلحانه بودند. اگر چه ائمه به دنبال مبارزه مسلحانه نبودند، با این حال، کسانی را که مبارزه مسلحانه می‌کردند، به طور مطلق تخطئه نمی‌کردند، اما خود هم وارد آن نمی‌شدند. امامان معصوم، شخصیت، رویکرد، هدف و جهت واحدی داشتند. آنها از لحظه وفات رسول خدا تا سال ۲۶۰ ق، در صدد تشکیل حکومت اسلامی بودند.

محتویات کتاب، از میان سخنان رهبر ایران در بازه اردیبهشت ۱۳۵۹ تا اسفند ۱۳۸۹ شمسی انتخاب شده است. مدتی پس از انتشار کتاب، حلقه‌های تکمیلی برای نوجوانان و حلقه سوم، با هدف تکمیل مباحث حلقه‌های اول و دوم، برای ارائه به محققان و علاقه‌مندان به مطالعه دقیق تر و تحلیل زندگی ائمه (ع) انجام شد. عنوان کتاب برگرفته از عبارتی است که مقام معظم رهبری برای توصیف زندگی ائمه اطهار بیان کرده‌اند و می‌گویند: بارها گفتم زندگی ائمه اطهار را که ۲۵۰ سال طول کشیده، زندگی یک انسان به حساب بیاوریم، یک انسان ۲۵۰ ساله. از هم جدا نیستند، کلهم نور واحد. نخستین بار ایده انسان ۲۵۰ ساله از جانب رهبر انقلاب در پیام ایشان در دهه ۷۰ به کنگره جهانی امام رضا (ع) مطرح شد. ایشان گلایه‌های نسبت به برداشت عمومی راجع به ائمه (ع) داشتند و فرمودند که برای ایجاد دید درست در این زمینه، کم‌کاری شده است. چه اینکه خیلی‌ها فکر می‌کنند که امام حسن (ع)، امام صالح بودند و امام حسین (ع)، امام قیام؛ در حالی که به اعتقاد رهبر انقلاب اگر هر کدام از این ائمه در زمان حیات یکدیگر بودند، همان تصمیم را می‌گرفتند و مانند هم عمل می‌کردند. یکی از فصل‌های حلقه سوم به زندگی امام سجاد (ع) می‌پردازد. اکثر مردم گمان می‌کنند که امام سجاد (ع)، امامی بودند که در گوشه‌ای نشسته و به راز و نیاز می‌پرداختند. شیعه بعد از عاشورا به انزوا کشیده می‌شود و خود امام (ع) هم می‌فرماید که شاید

در مدینه چهار شیعه هم وجود ندارد؛ این روند در مکتب امام صادق (ع) تغییر کرده و شاهد تربیت چهار هزار شاگرد در مکتب ایشان هستیم.

بنابر آنچه در مقدمه کتاب انسان ۲۵۰ ساله آمده است، این کتاب چند رویکرد کلی دارد: امامان، فقط مبارزه علمی، اعتقادی و کلامی نداشتند، بلکه در یک مبارزه حاد سیاسی بودند و زندگی مستمر آنها با جهت‌گیری سیاسی همراه بوده است. کتاب «انسان ۲۵۰ ساله»، از یک اشاره، یک مقدمه و ۱۷ فصل تشکیل شده است. فصل اول: پیامبر اعظم، فصل دوم: امامت، فصل سوم: امیرالمؤمنین (ع)، فصل چهارم: حضرت فاطمه الزهرا، فصل پنجم: امام حسن (ع)، فصل ششم: امام حسین (ع)، فصل هفتم: حرکت زینب کبری و سفیران کربلا، فصل هشتم: شرایط اجتماعی و سیاسی پس از حادثه کربلا، فصل نهم: امام سجاد (ع)، فصل دهم: امام باقر (ع): دوران سازندگی فکری و تشکیلاتی، فصل یازدهم: اواخر حکومت بنی‌امیه و امامت امام صادق (ع)، فصل دوازدهم: امام صادق (ع)، فصل سیزدهم: تشکیلات پنهان، فصل چهاردهم: امام کاظم (ع)، فصل پانزدهم: امام رضا (ع)، فصل شانزدهم: امام جواد (ع)، امام هادی (ع) و امام عسکری (ع) و فصل هفدهم: غایت حرکت انسان ۲۵۰ ساله.

محمد شیخ لار از تدوین‌کنندگان درباره ایده شکل‌گیری این کتاب می‌گوید: ایشان سال ۱۳۵۰ هر چه از تاریخ اسلام خوانده بودند را کنار می‌گذارند و یک بار دیگر مباحث را می‌خوانند و طبق صحبت‌های خودشان با این خواندن دوباره این فکر در ذهن‌شان تأیید می‌شود و بعد ایشان در بازه‌های زمانی مختلفی می‌آیند و این سیره سیاسی ائمه را تبیین می‌کنند. برخی نیز بیانات سیدعلی خامنه‌ای در دومین کنگره جهانی امام رضا در مرداد ۱۳۶۵ درباره عنصر جهاد و مبارزه سیاسی در زندگی ائمه و طرح عنوان کلیدی «انسان ۲۵۰ ساله» را سرمنشا گردآوری این کتاب می‌دانند.

اما این کتاب که سخنرانی‌های رهبر معظم انقلاب تا سال ۱۳۸۹ را دربرگرفته است، دارای حلقه‌های تکمیلی نیز است